

A photograph of two people sitting at a table in a casual setting. On the left, a person with short brown hair and black-rimmed glasses is looking towards the right. They are wearing a black blazer over a dark t-shirt with a graphic. On the right, a man with dark, wavy hair is looking towards the left, with his hands clasped on the table. He is wearing a grey long-sleeved shirt. The background is slightly blurred, showing a warm, indoor environment with some artwork on the wall.

**STOCKHOLMS
STADSMISSION**

Fadderhemsprojektet

Slutrapport 2019

Författad av:

Maria Wisén, projektledare

Madelen Ottosson, ungdomscoach

Privata fotografier tagna av Fadderhem och ungdomar
samt Stockholms Stadsmissions fotograf Robin Benigh

Grafisk form: Anki Lindgren

Tryck: Taberg Media Group 2019

Innehåll

INNEHÅLL	3	8.0 AVSLUTANDE REFLEKTIONER	27
FÖRORD	4	STATISTIK FADDERHEMSPROJEKTET	28
SAMMANFATTNING	5	DIAGRAM	29
TIDSLINJE	6	BILAGA 1	30
1.0 BAKGRUND	7	BILAGA 2	31
1.1 Syfte och mål	8		
2.0 IDÉN BAKOM FADDERHEMSMODELLEN	9		
2.1 Någon att komma hem till	9		
2.2 Ihopmatchning – ungdom – fadderhem	9		
2.3 Formalisering av fadderhemsuppdrag	10		
3.0 PROJEKTORGANISATION OCH STYRNING	11		
3.1 Bemanning	11		
3.2 Kursändring	12		
3.3 Styrgruppen	12		
3.4 Finansiering	12		
4.0 FRÅN DET LILLA TILL DET STORA	13		
4.1. Kollektiva boenden	13		
4.2 Bygga trygghet	13		
4.3 Volontärgrupperna	14		
5.0 MAT, INFORMATION OCH GEMENSKAP	15		
5.1 Deltagarträffar	15		
5.2 Fadderhemsträffar	16		
5.3 Juridik	17		
5.4 Individuell rådgivning och stödsamtal	18		
6.0 BERÄTTELSE FRÅN FADDERHEM, UNGDOMAR OCH MEDARBETARE	19		
6.1 Ett nytt perspektiv	19		
6.2 Ryktet går	22		
6.3 Reflektioner från ungdomscoacherna	24		
7.0 RESULTAT OCH LÄRDOMAR – STADSMISSIONENS BIDRAG TILL SAMHÄLLET	25		
7.1 Fadderhemsmodellen	25		
7.2 Sambandscentral	25		
7.3 Ny lag – Ny inriktning	26		
7.4 Mobilisera engagemang	26		

Förord

Under 2015 anlände ett stort antal människor till Sverige för att söka skydd. Vid den tiden fanns inte migrations- eller asylfrågan som särskilt kompetensområde hos oss i Stockholms Stadsmission. Under en tid hade vi uppmärksammat en förändrad utsatthet på Stockholms gator. Allt fler individer med oklar juridisk status sökte upp oss för hjälp med basala behov samt frågor inom exempelvis asyljuridik. När vågen av människor i migration under hösten kom till Stockholm agerade ideella organisationer snabbt och stöttade upp kommunernas insatser. Under åren därefter har vi mött många människor i flera nya verksamheter och idag är Stockholms Stadsmission en organisation som arbetar aktivt med migrations- och asylfrågor.

Vidare har 2015 års händelser påverkat såväl strategiska vägval och praktisk handling så till den grad att vi idag som organisation utgör en naturlig kunskapsbank och samverkanspart i migrations- och asylfrågor för såväl stat, kommuner och systerorganisationer inom civilsamhället.

Utmaningarna, framförallt skapade av politiska snabba förändringar, har lärt oss i civilsamhället att samarbeta på nya sätt vilket har varit bra och lärorikt. Kunskapsdelning och gemensamma aktiviteter har gjort det möjligt för oss att stödja tusentals deltagare med allt från basala behov som mat och kläder till boende, social samvaro, rådgivning inför tillståndsansökan och andra stödinsatser.

Denna rapport beskriver en av de större utmaningarna vi tackade ja till utifrån samverkan med Stockholms stad. Jag hoppas att din läsning ska erbjuda ett lite annat perspektiv än det du läser eller hör i media. Du kommer att hitta ett innerligt engagemang hos stockholmare. Du kommer att få träffa medarbetare och samarbetspartners som kastar sig ut i okänd mark för att hitta i mina ögon goda lösningar på en ständigt föränderlig omvärld. Ett stort tack till alla som medverkat till att så många unga klarat av att fortsätta sin skolgång och hitta ett boende. Tack alla fantastiska fadderhem som iordningställt ett rum och en säng till så många.

Jonas Wahlstrand
Socialchef, Stockholms Stadsmission.

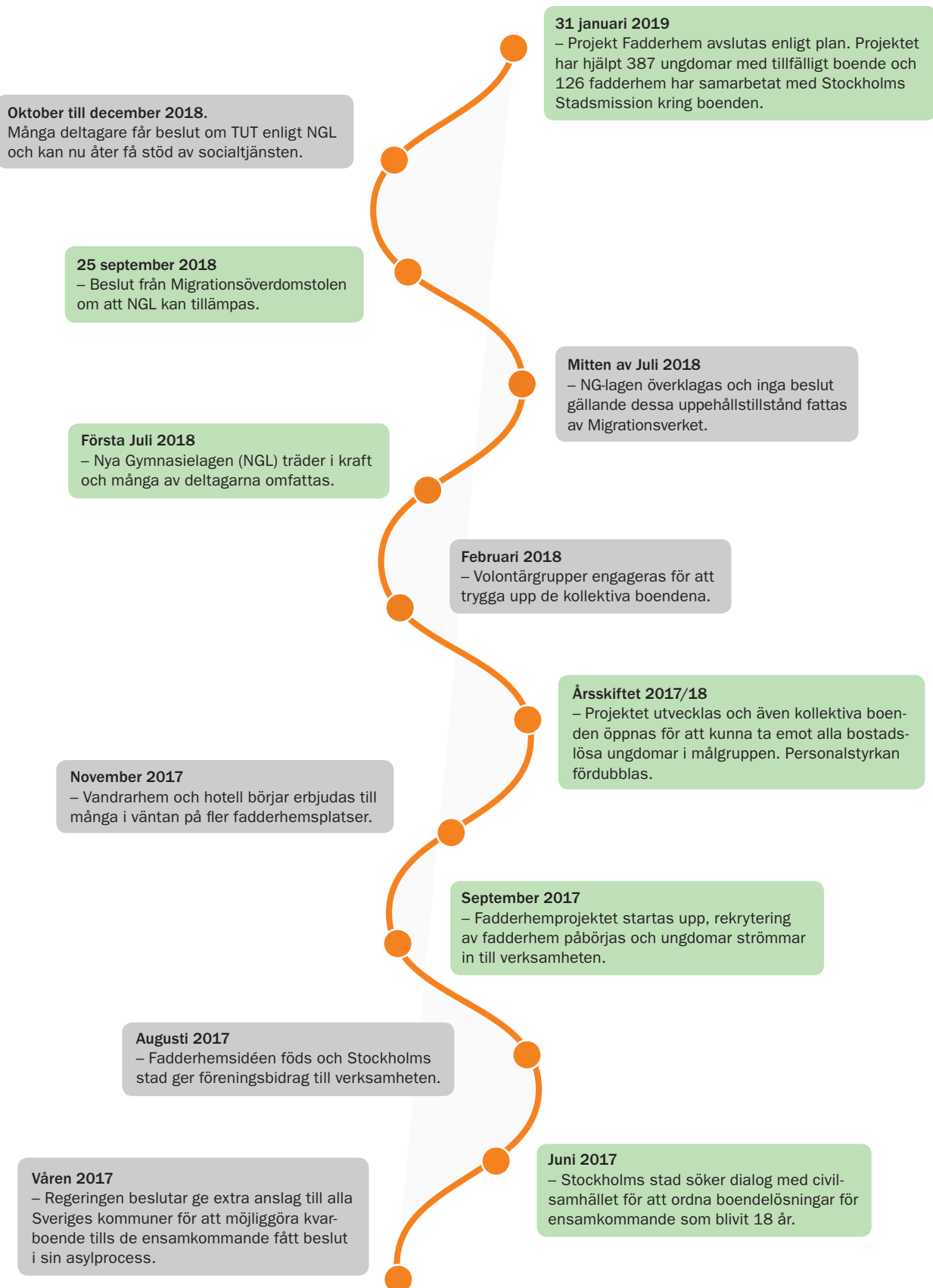
Sammanfattning

Rapporten redogör för hur Stockholms Stadsmission tog sig an den stora utmaningen att under ett och ett halvt år härbärgera nästan 400 ungdomar som blev bostadslösa på sin 18-års dag. Rapporten belyser det omfattande arbete Stockholms Stadsmission sjösatte, från förstudien sommaren 2017 till uppstarten av ett helt nytt projekt som fick namnet "Fadderhem". Det var ett av de första projekteten i Stockholms Stadsmissions historia med så många deltagare under så kort tid.

I rapporten beskrivs framtagandet av en arbetsmodell, rekrytering av fadderhem, tillströmningen av ungdomar och till sist utslussning och projektavslut. Dessutom lyfts juridiken fram som särskilt betydelsefull med dess ständiga närvaro i vardagsarbetet samt de verksamhetsanpassningar som krävdes för att möta upp lagförändringarna kring den hett omdiskuterade nya gymnasielagen.

Idéen bakom just fadderhemslösningen som ett boendeanternativ finns återgiven och hur verkligheten tvingar fram beslutet att också öppna större, kollektiva boendelösningar för att ge fler ungdomar i målgruppen tak över huvudet. Förutom alla fadderhem som succesivt anslutit sig till projektet engagerades också frivilliga krafter som bildade volontärgrupper på boendena. Rapporten berättar vidare om alla de informationsträffar, utbildningar och olika typer av samtalsstöd som erbjöds både fadderhem och ungdomar. Ungdomarnas, fadderhemmens och medarbetarnas egna berättelser kring att delta och arbeta i projektet framkommer i rapportens andra del. I den avslutande delen redovisas konkreta resultat samt avslutande reflektioner kring Stockholms Stadsmissions bidrag till samhället.

Tidslinje

1.0 Bakgrund

Under hösten 2015 anlände ett stort antal människor till Sverige för att söka skydd. Många kom att beskriva detta som "flyktingkrisen". Totalt ansökte över 160 000 personer om asyl och det var det största mottagandet av människor på flykt någonsin i Sveriges historia. Av dessa räknades 35 369 som ensamkommande barn¹.

Pressen på Migrationsverket var stor och för ensamkommandegruppen bidrog den mycket långa väntetiden till att flera hann bli 18 år innan deras asylärende ens hade påbörjats. I många fall skrevs ungdomar upp i ålder efter att ha genomgått en så kallad åldersbedömning. De bedömdes då som vuxna och fick därmed avslag på sin ansökan om asyl. Över en natt förlorade många både sitt boende, sin gode man och övriga insatser från Socialtjänsten. I väntan på det slutgiltiga beslutet i asylprocessen hänvisades ensamkommande ungdomar till Migrationsverkets asylboenden eftersom asylsökande vuxna hör till statens ansvar. Dessa låg långt bort från den trygga plats som utgjordes av skola, fritidsaktiviteter och sociala nätverk. Det visade sig att många ungdomar valde att stanna kvar där de kände sig hemma trots att de blev av med sitt boende. Regeringen beslutade våren 2017 att ge alla Sveriges kommuner ett extra anslag för att kunna ordna fortsatt boende i hemkommunerna. Ingen ville ha ungdomar boende på gatan. Stockholms stad sökte dialog med civilsamhället och efter samtal var stadens lösning att ge ett föreningsbidrag till en idéburen organisation som kunde bistå de ungdomar som valde att stanna kvar, ett tillfälligt, tryggt boendeanternativ i väntan på asylbesked.

Stockholms Stadsmission satte skyndsamt upp en förstudie under sommaren 2017. Det uppskattades att cirka 450 personer med sin hemvist i Stockholm skulle bli myndiga mellan den 1 juli 2017 t.o.m 30 juni 2018. Hur många av dessa som skulle stanna kvar och ordna eget boende (EBO) var naturligtvis svårt att sja om men Stockholms Stadsmission antog att många skulle välja detta alternativ.

"Stockholms Stadsmission har vid flera tillfällen varit en värdefull samarbetspart för Stockholms stad och bedömdes också vara en organisation som var stor nog att kunna samarbeta kring boendefrågan för målgruppen."

Veronica Wolgast, Stockholms stad

Vilka möjligheter och risker fanns det då med att erbjuda ett tryggt boende med relativt begränsade resurser, för ett så stort antal ungdomar i ett redan utsatt läge? Kunde vanliga stockholmare engageras för att ge plats i sitt hem åt en ungdom i asylprocess om de fick stöd och ett sammanhang? Idén om fadderhem föddes och Stockholms Stadsmission sökte och fick ett föreningsbidrag från staden. Veronica Wolgast, avdelningschef på Socialförvaltningen i Stockholms stad svarar på frågan om varför just Stockholms Stadsmission fick föreningsbidrag: "Stockholms Stadsmission har vid flera tillfällen varit en värdefull samarbetspart för Stockholms stad och bedömdes också vara en organisation som var stor nog att kunna samarbeta kring boendefrågan för målgruppen." Nu är boendeprojektet kring 18-åriga asylsökande i Stockholm avslutat vilket är anledningen till att denna rapport skrivs.

¹Definitionen på ett ensamkommande barn är en person under 18 år som kommer till Sverige utan medföljande förälder eller annan legal vårdnadshavare för att ansöka om asyl.

1.1 SYFTE OCH MÅL

Stockholms Stadsmission är en idéburen aktör som vill verka för ett inkluderande samhälle där människor med olika bakgrund, livsåskådning, intressen, och familjekonstellationer möts och delar liv och erfarenheter.

SYFTE

Syftet med Fadderhemsprojektet var att ge ungdomar i asylprocess ett tryggt boende i en tid av ovisshet, samtidigt som privatpersoner gavs en möjlighet att i handling ge uttryck för humanitärt engagemang. I detta kunde ömsesidig integration uppstå.

MÅLGRUPP

Verksamheten har under projekttiden vänt sig till ensamkommande unga som fram till sin 18-årsdag haft sitt boende i Stockholms stad och rotat sig i kommunen. De skulle gå i skolan, fylla 18 år (eller blivit åldersuppskrivna till 18 år av Migrationsverket) under perioden 1 juli 2017 till 30 juni 2018 och fortfarande vara kvar i asylprocessen.

MÅL

- Boendetrygghet under asylprocessen.
- Stöd och vägledning till ungdomen att kunna ta välinformerade beslut i asylprocessen.
- Möjlighet att kunna gå kvar i sin skola och klara sina studier.
- Möjlighet att vara kvar i nätverk av skola, vänner och fritidsaktiviteter.
- Ge Fadderhemmen ett sammanhang med professionellt stöd och utbildning.

2.0 Idén bakom Fadderhemsmodellen

I arbetet med förstudien sommaren 2017 växte idén med fadderhem fram. Här skulle Stockholms Stadsmission på riktigt kunna jobba för ett inkluderande Stockholm där människor från olika sammanhang, med olika livserfarenheter och livsvillkor fick möjlighet att mötas, dela vardagen och bidra till en ömsesidig integration.

2.1 NÅGON ATT KOMMA HEM TILL

Att som ung vänta på ett asylbeslut som kan avgöra din framtid är att befinna sig i ett mycket utsatt läge. Hur skulle Stockholms Stadsmission kunna bidra till att ungdomarna ändå skulle få känna trygghet, att någon bryr sig om de går i skolan, någon ser om de kommer hem eller inte, att det finns någon att fråga – om vad som helst? Rutiner i vardagen, medmänsklig värme, någon att prata med och en känsla av gemenskap kan göra stor skillnad.

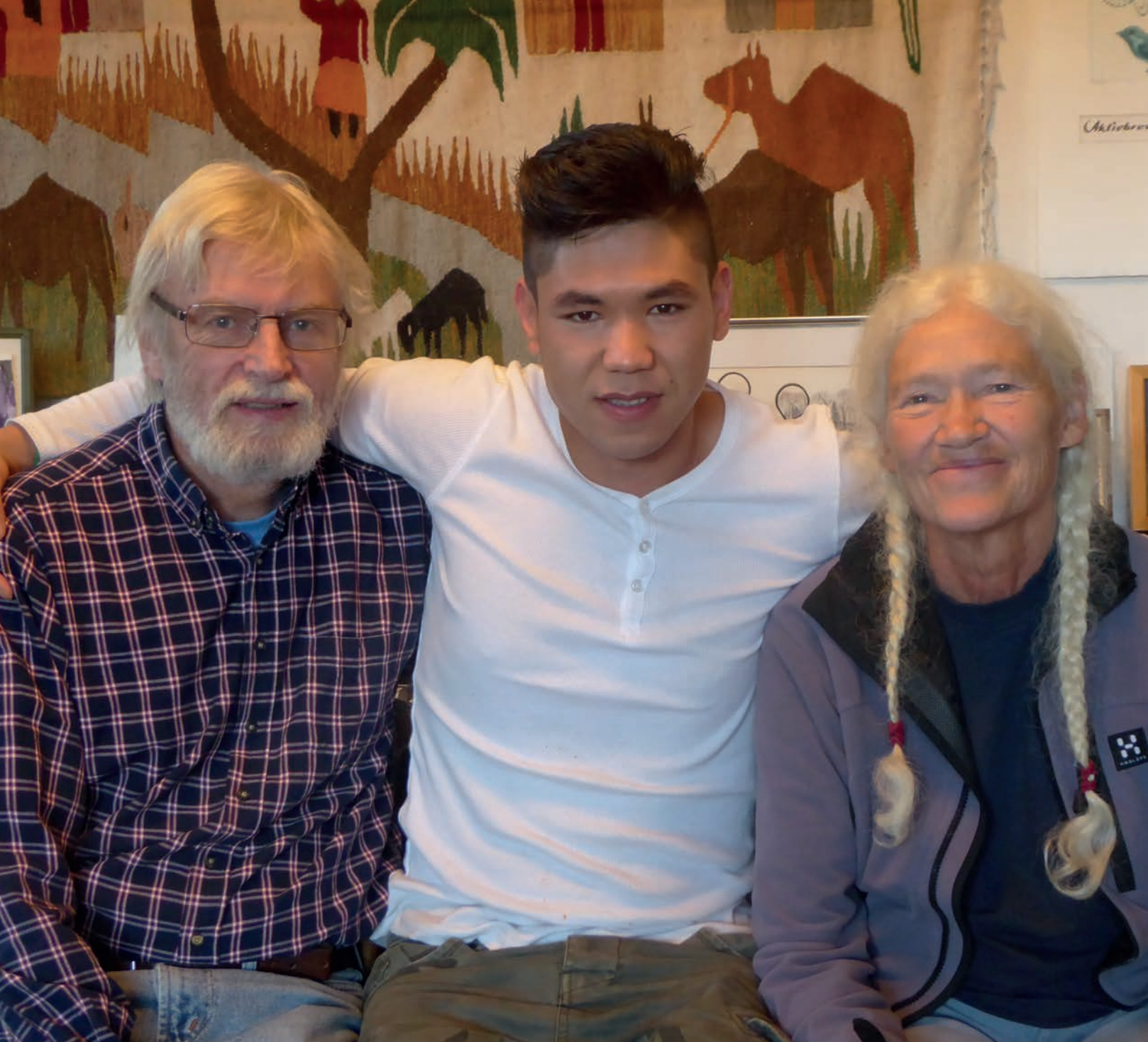
Redan tidigare hade Stockholms Stadsmissions "Träningsboende för unga" börjat koppla samman ungdom i träningslägenhet med volontärer, s.k faddrar, för att berika båda parter över kultur- och generationsgränserna. Många ungdomar i träningslägenheterna hade ett tunt nätverk av vuxna, etablerade personer och hade aldrig någonsin varit inbjuden i någons hem här i Sverige. Samtidigt uttryckte flera volontärer att de levde i sin bubbla och aldrig mötte eller kände några nyanlända. De matchades då ihop via gemensamma intressen, t ex idrott eller fotografering och träffades ett par gånger i månaden under ett års tid. Med faddererfarenheten från Träningsboendet i åtanke utvecklades idén om ett mycket större engagemang från volontärer och från allmänheten – att erbjuda boende.

För att potentiella fadderhem skulle våga ställa upp på denna idé säkrades projektet upp med ett medarbetar-team med erfarenhet och kunskap om bland annat ungdomar i utsatthet och om asyl- och migrationsfrågor för att kunna ge stöd och vägledning till både ungdomar och fadderhem. Fokus blev att engagera och uppmuntra stockholmare, som hade plats i sitt hem, att med stöd av Stockholms Stadsmission, bli fadderhem åt en ungdom under hens asylprocess. Detta utgjorde en möjlighet för alla inblandade att på riktigt bidra till en ömsesidig integration i samhället.

2.2 IHOPMATCHNING – UNGDOM – FADDERHEM

Under projektets gång har Stockholms Stadsmission haft 126 fadderhem. Totalt har 137 ensamkommande ungdomar fått boende hos dessa. Fadderhemmen har bestått av olika familjekonstellationer, så som pensionärer, ensamstående, unga personer, kollektiv, småbarnsföräldrar och till och med en församling. Det har också funnits en geografisk spridning, från ett hus i Stockholms skärgård till en lägenhet mitt inne i stadens centralaste delar. I de flesta fadderhem har det redan funnits en etablerad kontakt, det vill säga att ungdom och fadderhem känner varandra sedan tidigare. Några av dessa fadderhem hade tidigare varit kontaktperson, god man, lärare eller familjehem åt ungdomen i fråga. Av 126 fadderhem, har 20 varit så kallade ihopmatchningar, vilket betyder att fadderhemmet och ungdomen inte känt varandra sedan tidigare. Vid dessa ihopmatchningar har det tagits hänsyn till önskemål från både fadderhem och ungdom. Dock har ingen omfattande utredning skett, såsom vid familjehemsplaceringar, då dessa ungdomar räknades som vuxna och själva kunde välja om de ville tacka ja eller nej till boendeförslagen.

Ett av kriterierna som tagits hänsyn till gällande vilka deltagare som skulle prioriteras till fadderhem framför kollektiva boenden var om ungdomen varit uppskriven i ålder eller uppenbart under 18 år. Ytterligare ett kriterium har varit om hen har saknat nätverk eller om någon i hens nätverk uttryckt stark oro för hur ungdomen ska klara sig på egen hand. Arbetsgruppen har på verksamhetsmöten gjort en gemensam bedömning om ihopmatchning av ungdom och lämpligt fadderhem.

2.3 FORMALISERING AV FADDERHEMSUPPDRAG

Vid inskrivning som fadderhem i projektet skrevs en trepartsöverenskommelse mellan fadderhemmet, ungdomen och Stockholms Stadsmission. Överenskommelsen byggde på Stadsmissionens värdegrund och handlade om olika förhållningssätt för den kommande samboendetiden. Överenskommelsen utgick både från ett fadderhemperspektiv och ett ungdomsperspektiv. Utöver dessa skrivelser erbjöds utbildningar, en symbolisk omkostnadsersättning varje månad och stöd från ungdomscoacher och jurist. Samtliga fadderhem ombads också att lämna in ett utdrag ur belastningsregistret. Utifrån uppdrag och situationer som har uppstått, har fadderhemmen och ungdomen haft möjlighet att få stöd och rådgivning per telefon. Vid behov har ungdomscoach träffat fadderhem både tillsammans med ungdom eller på egen hand.

”En metod som fungerar är att hålla fast vid och påminna sig om det vi kommit överens om; – bo ihop, prata med varandra på ett positivt sätt mer än med hårda regler och konfrontation.”

Fadderhem, Stockholms Stadsmission

3.0 Projektorganisation och styrning

Under sommaren 2017 gjordes en kortare förstudie för att kartlägga möjligheterna att skapa tillräckligt trygga boendelösningar för ett stort antal individer med relativt begränsade resurser. Samtal fördes med olika samarbetspartners och internt i organisationen. Så småningom uppkom idén att ta hjälp av frivilliga krafter, att engagera stockholmare att ge rum åt gymnasieungdomar och samtidigt bidra till ömsesidig integration. Hypotesen var att det skulle kännas lättare och tryggare att som fadderhem inte stå ensam, att det fanns några att vända sig till, en struktur att följa, ett sammanhang att vara en del utav. Därför satsade Stockholms Stadsmission på att bemanna projektet med ett medarbetarteam bestående av personer som hade erfarenhet av ungdomsarbete, kunskap om asyl- och migrationsfrågor samt ett engagemang i att vara med och bygga upp en pionjärverksamhet från grunden.

3.1 BEMANNING

Hösten 2017 bestod teamet av tre ungdomscoacher, en jurist och en projektledare. Ungdomscoachernas primära arbetsuppgifter var att ta emot alla förfrågningar om boendeplatser från ungdomarna själva eller någon som hörde av sig i deras ställe till exempel gode män, boendepersonal, socialsekreterare m.fl. En särskilt viktig arbetsuppgift initialt var förstås att rekrytera fadderhem och därefter intervjua både ungdom och blivande fadderhem för att senare matcha ihop dem med varandra. Ungdomscoacherna ansvarade för att kontinuerligt upprätthålla

relationen med fadderhemmen och med ungdomarna samt vid behov koppla in andra stödfunktioner som exempelvis kurator, adekvat vård och mentorer i skolan.

Juristens huvudsakliga uppgifter var att tillse att hela arbetsteamet hade relevant baskunskap inom den juridik som ungdomarna påverkades utav. Dessutom utbildades också fadderhemmen i asylprocessen och även ungdomarna bjöds in i grupp för att ta del av denna information.

3.2 KURSÄNDRING

"De största utmaningarna har varit att förutsättningarna förändrades flera gånger under projekttiden, tillsammans med att boendefrågan i sig alltid är en utmaning."

Veronica Wolgast, Stockholms stad

I december 2017 hade kön av ungdomar vuxit till närmare 200 personer och det stod klart att det inte skulle gå att hitta fadderhem åt alla. Stockholms Stadsmission tvingades då leta efter alternativa lösningar för att så många som möjligt skulle få tak över huvudet. Ett omfattande arbete lades ner på att få fram vandrarhem, billiga hotellplatser och andra, lämpliga lokaler. Till exempel upplät Stockholms stad sina gamla nedlagda ungdomsboenden under projekttiden. Totalt samlades drygt 200 kollektiva sängplatser på elva olika adresser. Detta krävde en ny organisation.

Vid årsskiftet 2017/18 anställdes en "hotellchef" med ansvar för ett boendeteam bestående av vaktmästare, bovärd och volontärkoordinatorer. Teamets uppgift var att trygga upp de kollektiva boendena både praktiskt men också med vuxennärvaro. Bl.a. byggdes flera volontärteam upp som regelbundet besökte ungdomarna på boendena, lagade mat ihop och erbjöd fritidsaktiviteter.

Under 2018 anställdes också en kommunikatör med fokus på att rekrytera fler Fadderhem samt ytterligare tre ungdomscoacher, varav en med mer relevant språkkompetens, då antalet ungdomar i olika boenden hade stigit till drygt trehundra individer. Projektet bestod nu utav 14 medarbetare, drygt 300 ungdomar och ett hundratal fadderhem.

3.3 STYRGRUPPEN

Styrgruppen för projektet har bestått av två representanter från Socialtjänstförvaltningens stadsövergripande enhet, en person från ensamkommandes förbund, socialchef och projektledare från Stockholms Stadsmission samt vid behov adjungerade personer med specialkompetens. Styrgruppen har träffats sammanlagt 13 gånger.

3.4 FINANSIERING

Fadderhemsprojektet finansierades första året utav ett föreningsbidrag från Stockholms stad utifrån det extra anslag som samtliga kommuner fått ta del av för att ordna boende för ungdomar i asylprocess. Stockholms stad tillförde sedan ytterligare medel under 2018 för ökade omkostnader för de kollektiva boendelösningarna och den förlängning av projektet med sju månader som tillkom i samband med införandet av den nya gymnasielagen.

Från årsskiftet 2018 fick Stockholms Stadsmission (och ytterligare fem organisationer i Sverige) ett regeringsanslag på från kulturdepartementet i syfte att motverka psykisk ohälsa och hemlöshet hos unga vuxna. Delar av detta anslag användes till fadderhemsprojektet för att primärt bekosta fler vandrarhemsplatser, kommunikatör för att rekrytera fler fadderhem samt till tre extra ungdomscoacher för att kunna möta den stora grupp ungdomar som bodde i Stockholms Stadsmissions boenden.

4.0 FRÅN DET LILLA TILL DET STORA

Svårigheten att få fram fadderhem för alla ungdomar blev uppenbar under hösten 2017. Då stod det klart att projektet behövde ordna fram kollektiva boenden. Syftet med att få bo hemma hos någon var som beskrivits tidigare att få en trygg plats och kanske även få ta del av fadderhemmets aktiviteter och sammanhang. Hur kunde detta kompenseras i de kollektiva lösningarna? På några av boendena fanns viss bemanning, framförallt nattetid, men det räckte inte. På boenden med minst personalnärvaro tillsattes därför volontärgrupper som kom en gång per vecka för att erbjuda aktiviteter och vuxenkontakt i syfte att öka känslan av trygghet och sammanhang för deltagarna.

4.1. KOLLEKTIVA BOENDEN

Projektet har haft totalt 13 kollektiva boenden, allt från mindre vandrarhem med 4-5 platser till stora korridorsboenden med över 40 platser, sammanlagt 220 bäddar. Stockholms Stadsmission har dels använt egna lokaler som tidigare tjänat som boende för ensamkommande med uppehållstillstånd samt ett härbärge, tillsammans 40 platser. Övriga 180 bäddar har hyrts av externa aktörer, med eller utan personal och ungdomarna har oftast fått dela rum med minst en annan person, men även enkelrum har erbjudits. De boenden som har fungerat bäst är de som har haft färre platser och även de boenden som bemannats av erfaren personal vilket skapat både stadga och kontinuitet för deltagarna. De fall där projektet har hyrt in sig hos externa aktörer som erbjudit 35 boendeplatser eller fler, har resulterat i en mer begränsad överblick av verksamheten och minskad kännedom om deltagares välmående och behov. När det kommer till praktiska detaljer är bristen på kommunikation mellan olika externa aktörer det som främst upplevts som utmanande. Det handlar till exempel om kontakten mellan Stockholms stad och fastighetsförvaltare där Stockholms Stadsmissionen haft ett begränsat handlingsutrymme och inte kunnat agera på egen hand utan varit beroende av sina samverkanspartners. Några samarbeten har avslutats då överenskommelser och andra praktiska göromål ej fungerat tillfredställande. Det har även varit olika standard på de externa boendena. Precis som i fadderhem har alla fått en egen sängplats men nivån av stöd och boendestandard har varierat.

4.2 BYGGA TRYGGHET

Det geografiska läget har haft en stor betydelse för känslan av trygghet för deltagarna. Ett boende i de mer centrala delarna av staden har exempelvis krävt vaken nattpersonal samt sovande jour just med tanke på risken att obehöriga kan ta sig in. Vidare har ett boende som haft ett mer otillgängligt läge inneburit en viss otrygghet för deltagarna och även där har det krävts en större personalnärvaro. Stockholms Stadsmission har strävat efter att bygga en trygghet kring de ungdomar som istället för fadderhem erbjöds kollektiva boenden.

I möjligaste mån har ungdomarna haft tillgång till kök för att kunna laga egen mat, låsa dörren om sig och haft regelbunden kontakt med vuxna samt möjlighet att nå en ungdomscoach via telefon. De kollektiva lösningarna har inneburit en annan form av boende än fadderhem. Trots vissa utmaningar med de kollektiva boendena har ungdomarna haft en fast plats att bo på och sluppit flytta runt bland kompisar eller i värsta fall bo på gatan.

Teckningen är gjord av en deltagare i fadderhemsprojektet

4.3 VOLONTÄRGRUPPERNA

"Vi skapade mötesplatser och arbetade på så vis aktivt för integration."

Tanja Küller och Eva Johansson, volontärkoordinatorer

För att öka vuxennärvaron och tryggheten på de kollektiva boendena beslutades att engagera volontärer i projektet. Utbildning och handledning av volontärgrupperna samordnades av två volontärkoordinatorer. Volontärgrupper besökte regelbundet boendena under ett koncept som de kallade Mat & Prat. Idén utformades utifrån erfarenheten att det är enkelt och naturligt för människan att samlas kring bordet och att äta tillsammans. Målet var att utifrån dessa middagar plocka upp ungdomarnas önskemål och behov, och utifrån det skapa aktiviteter. En typisk Mat & Prat kväll kunde se ut på detta vis; Volontärgruppen mötes upp på boendet på kvällen och hade då redan sinsemellan kommunicerat kring vilken mat som skulle lagas med deltagarna. Vissa hackade lök, andra dukade bordet. Sedan åt de tillsammans och kvällen avslutades ofta med samtal, kortspel eller andra sällskapsspel.

Målet med att engagera volontärer var att skapa ett kravlöst och glädjefyllt möte mellan ungdomarna och volontärerna. Volontärerna fick genom sitt engagemang mycket goda relationer med deltagarna och genom dessa kontinuerliga möten fick de en unik inblick i varandras liv. Förtroendet har byggts över tid och varit ett stöd för ungdomarna i deras livssituation. Volontärerna har varit de vuxna som varit mest på plats på de externa boendena. De har genom sin återkommande närvaro blivit en viktig faktor i att bygga trygga boenden, en fast punkt i en ofta turbulent tillvaro. Ungdomarna har vetat vilka som ska komma och när. De har vänt sig till volontärerna beträffande allt ifrån praktiska frågor till sin förtvivlan över asylprocessen.

Koordinatorernas nära samarbete med både volontärer och ungdomscoacher har också resulterat i att värdefull information har kunnat delas sinsemellan. Vidare har volontärkoordinatorerna samarbetat med externa aktörer för att kunna erbjuda ungdomar fler kontaktytor och ytterligare aktiviteter.

5.0 Mat, information och gemenskap

Under projektets gång har verksamheten startat upp gemensamma mötesplatser i form av öppet hus för ungdomar i de kollektiva boendelösningarna. Syftet med dessa mötesplatser har framförallt varit att trygga upp boendena genom att möjliggöra för deltagarna att ställa frågor till ungdomscoacher och jurist och för att träffas i grupp och umgås. För fadderhemmens del, har det funnits ett stort behov av utbildning i framförallt asylrättsliga frågor. Det har också stöttats upp med samtalsgrupper och bjudits in till gemensamma träffar för erfarenhetsutbyte med andra fadderhem. Samtidigt har ungdomscoacher och jurist funnits med som ett bollplank längs vägen, erbjudit individuellt stöd och rådgivning för både fadderhem och ungdomar.

5.1 DELTAGARTRÄFFAR

"Dom, man kan säga, har haft öppet hus varje vecka. Torsdagar matlagning och tisdagar fika. Man kan komma hit och sitta och prata och fika och ha trevligt"

Ahmad, 19 år, deltagare

Syftet med öppet hus var som beskrivits inledningsvis att möjliggöra för deltagarna att få träffa varandra i grupp, ställa frågor till ungdomscoacher och jurist samt ta del av relevant information. Det har varit ungefär 160 deltagarträffar under projektets gång med cirka 25 deltagare vid varje tillfälle. Frågor om asylprocessen, den nya gymnasielagen (NGL)², samhällsvägledning och rådgivning har stått som ett återkommande tema under träffarna. Under sommarlovet erbjöds ytterligare en träff i veckan. I samband med deltagarträffarna har det funnits möjlighet att hämta matkassar och klädrekvisitioner. Det har också varit möjligt för deltagare att bli medlemmar i Matmissionen* och därmed handla matvaror till lägre pris.

Utöver de fasta deltagarträffarna har ungdomscoacher besökt de kollektiva boendena. För att ge ungdomarna inflytande över sitt boende, träna på att ta ansvar och stärka egenmakten anordnades också husmöten. Det har även genomförts regelbundna träffar med boendepersonal och ungdomar med fokus på regler och förväntningar.

Deltagarna har vid ett flertal tillfällen fått gemensam information av både ungdomscoacher och jurist om asylprocessen, vad som händer vid ett utvisningsbeslut och ett uppehållstillstånd via NGL². För att nå så många deltagare som möjligt har dessa informationstillfällen anordnats både ute på boendena och i Stockholms Stadsmissions egna lokaler. Syftet var att deltagarna, utifrån så mycket information som möjligt skulle kunna ta egna beslut.

²Den Nya Gymnasielagen innebär att ungdomar som sökt asyl som ensamkommande barn men fått avslag på sin asylansökan kan få uppehållstillstånd för att gå i gymnasiet. *Stockholms Stadsmissions sociala matbutik som tar hand om överskottslivsmedel och där människor i ekonomisk utsatthet kan handla mat för reducerat pris.

5.2 FADDERHEMSTRÄFFAR

"Jag måste fundera så jag. Så jag gick hem och jag tänkte; de kan ju inte bo ute, nej det går inte. Det går inte. En säng men det kan jag ju. Så då hade jag bestämt mig, så ringde jag och bara sa det"

Fadderhem, Stockholms Stadsmission

Under hösten 2017 bjöd Stockholms Stadsmission in till flera informationskvällar för att berätta om projektet och för att rekrytera möjliga fadderhem. Många blev intresserade av uppdraget men behövde tid för att fundera och diskutera med sin omgivning. När fadderhemmen skrivit överenskommelser och tagit sig an uppdraget erbjöds fyra utbildningstillfällen med följande teman; asylprocessen, Traumamedveten omsorg (TMO), Svenska Afghanistankommittén och NGL. Fadderhemmen har även erbjudits att ta del av information om vad som händer efter TUT på den nya gymnasielagen. Vid dessa träffar synliggjordes ett behov av att utbyta erfarenheter med varandra. En Facebookgrupp startades och det efterfrågades fler forum för Fadderhemmen att diskutera etiska dilemman.

I samband med att allt fler ungdomar fick sina beslut, uppstod även många frågor från Fadderhemmen. "Ska vi låta ungdomen bo kvar som papperslös" och "om han inte omfattas av lagen, vad händer då?" var svåra dilemman som flera av Fadderhemmen uppmärksammade. Utifrån dessa nya situationer och omständigheter erbjöds fadderhemmen samtal i grupp.

"Vi kunde även förtydliga den existentiella situationen i samtalet – där det inte finns ett tydligt svar men flera perspektiv."

Erik Holmberg, präst i Stockholms Stadsmission

Fokus var under gruppsamtalen "existentiella samtal och etiska dilemman" under ledning av Stadsmissionens präster. Här öppnades det upp för frågor som handlade om: Vad händer när jag knyter an till en annan människa? Hur ska jag agera om ungdomen som bor hos mig blir utvisad? Vad är bäst för ungdomen? Erik Holmberg var en av ledarna som ansvarade för samtalsgrupperna och han beskriver hur det var upplevelsen av själva delandet som lyftes fram som särskilt uppskattat:

– i gruppen fanns det erfarenheter som kunde delas, omsorg och ilska kunde uttryckas, frihet från att 'bli så beundrade för det vi gör' och det fanns tolerans för att tycka och känna olika i liknande situationer.

5.3 JURIDIK

"Det var jättebra att bli insatt. Nu har jag haft tid att fördjupa mig i regelverket och så. Sen har vi varit på Migrationsverket och då vet man liksom, lite framförhållning, nu är det "så här" och det innebär "det här."

Fadderhem, Stockholms Stadsmission

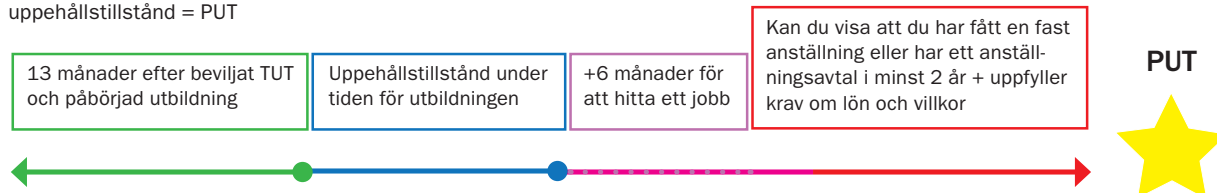
Det huvudsakliga uppdraget för projektets jurist har varit att tillgängliggöra juridiken för de som inte behärskar svenska språket och förklara det ofta byråkratiska invecklade myndighetsspråk som många av deltagarna möter. Juristen har också jobbat mycket med tolk, främst på dari och översatt juridiskt material till lättare svenska. Dessutom har medarbetare, fadderhem och deltagare utbildats i asylrätt. Projektets jurist har även bistått med individuellt juridiskt stöd, både till deltagare och till fadderhem. Det juridiska stödet har inneburit att besvara lättare frågor, kontakt med biträden, förberedandet av

deltagare inför muntliga förhandlingar och intervjuer, förklarandet av regler och olika juridiska alternativ. Det juridiska stödet har även bestått av att hjälpa till med ansökningar om verkställighetshinder och överklagande av domstolsbeslut. En stor del av arbetet har också varit att följa och kartlägga den nuvarande situationen för ungdomarna, med särskild hänsyn till utvecklingen i deras asylärenden, samt på hur deras rättigheter tillgodosetts av myndigheter såsom Socialtjänsten. Senare i projektet fick flera av deltagarna negativa beslut och endast ett litet antal fick besked om beviljat uppehållstillstånd från Migrationsverket.

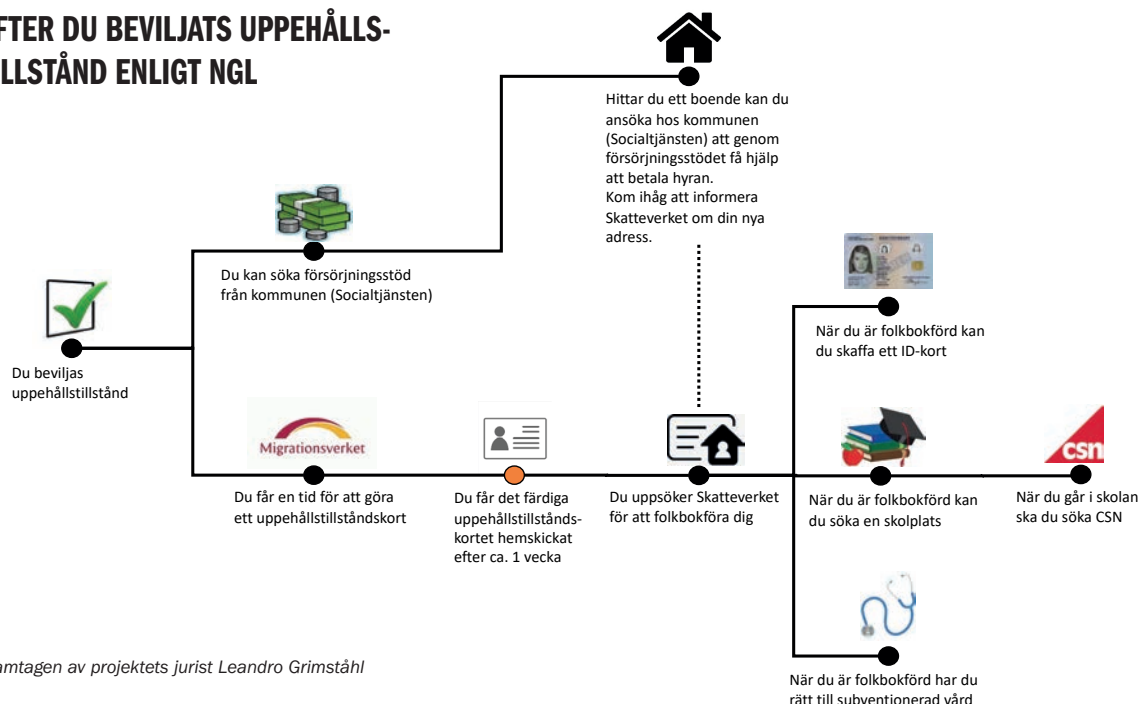
När den nya gymnasielagen trädde i kraft den 1 juli 2018 hade åtminstone hälften av projektets deltagare fått ett negativt beslut på överklagan till Migrationsöverdomstolen, vilket medförde att merparten hade fått ett utvisningsbeslut. Uppskattningsvis omfattades mer än 80 procent av projektets alla deltagare av den nya gymnasielagens kriterier. Dock ifrågasattes lagen av flera domstolar och de nya, tillfälliga uppehållstillstånden dröjde. När lagen i slutet av september 2018 återigen började tillämpas hade ännu fler av projektets deltagare nåtts av ett utvisningsbeslut. Successivt började dock de som ansökt och omfattades av den nya gymnasielagen att få sina uppehållstillstånd och vid projektets avslut hade merparten beviljats tillfälliga uppehållstillstånd.

NYA GYMNASIELAGENS PROCESS:

Denna bild visar de tidsspann en ungdom med tillfälligt uppehållstillstånd, TUT behöver förhålla sig till för att så småningom kunna få ett permanent uppehållstillstånd = PUT

EFTER DU BEVILJATS UPPEHÅLLSTILLSTÅND ENLIGT NGL

Framtagen av projektets jurist Leandro Grimstahl

5.4 INDIVIDUELL RÅDGIVNING OCH STÖDSAMTAL

"Till exempel om någon inte kan språket eller läsa brev som kommer från Migrationsverket. Här finns möjlighet att förklara tydligt och svara på brevet och skicka tillbaka och så vidare"

Ali, 19 år, deltagare

Utifrån uppdragets syfte, har ungdomscoacherna haft individuell rådgivning och stödsamtal. I början av projektet mötte coacherna många frågor kring allt från hur en kan ställa sig i projektets "bostadskö" till vägledning för att hitta en skolplats. Under den senare delen har den individuella rådgivningen handlat om att bemöta deltagarnas många frågor och oro kring sin situation som asylsökande. Det har också varit många frågor som berört den nya gymnasielagen och hjälp med att söka efter ett myndighetsbevis som visar att deltagaren kom till Sverige innan 24 november 2015 och således omfattas av lagen. När det har handlat om ärenden av mer komplicerad juridisk karaktär har dessa hänvisats till projektets jurist. Därutöver har coacherna tipsat deltagare om olika fritidsaktiviteter och frivilligorganisationer som bedriver ungdomsverksamhet.

Coacherna har också till stor del hjälpt till med vårdkontakter, hur akuttider och vårdcentraler fungerar. I vissa fall har coacherna bokat in deltagare på läkarbesök och följt med som stöd. Ungdomar som mått psykiskt

dåligt har fått samtalsstöd och länkats till ungdomsmottagningar med särskild kompetens för ensamkommande ungdomar. Stödsamtalen har även omfattat omsorg och vägledning i relation mellan fadderhem och ungdom där det kan ha handlat om boenderegler, språkliga missuppfattningar och kommunikationsutmaningar.

I projektets slutfas har många av deltagarna fått TUT enligt NGL och de övergripande samtalen har kommit att handla om etablerandet av kontakt med Socialtjänsten, Skatteverket och att återigen söka bostad. Det har också inneburit en hel del besök hos Socialtjänsten, socialjouren och telefonsamtal med andra myndigheter. För de deltagare som inte har omfattats av den nya gymnasielagen har samtalen handlat om vad det innebär att leva som papperslös i Sverige. Ungdomscoacherna har i denna situation förmedlat kontakt till Stockholms Stadsmissions verksamhet BABA som bedriver verksamhet för unga vuxna som står helt eller delvis utanför samhällets insatser. Coacherna har också följt med som stöd under återvändarsamtal på Migrationsverket.

Det är svårt att få en bestämd siffra över hur många ungdomar som fått stöd och individuell rådgivning. Totalt har 386 ungdomar fått boende genom Stockholms Stadsmission. Betydligt fler har fått stöd och vägledning. Den generella bilden är att deltagare som har haft förmågan att be om hjälp, eller haft andra personer i sitt nätverk som bitt om hjälp åt dem, är också de som fått mest stöd. Den främsta utmaningen har varit att nå ut till alla för att tillgodose och ombesörja de behov som funnits.

6.0 Berättelser från fadderhem, ungdomar och medarbetare

6.1 ETT NYTT PERSPEKTIV

Många fadderhem berättar hur deras liv förändrades sedan en ungdom flyttade in hos dem. Berättelser om bland annat Afghanistan har gett ett nytt perspektiv på många av fadderhemmens trygga liv i Sverige. Hur ungdomen själv har uttryckt "jag fick en ny familj", hur fadderhemmen har sett hur ungdomen tagit ansvar för sina studier och för matlagning, "åka på semester tillsammans i fjällen" är bara axplock av alla berättelser som fadderhemmen delat med sig av. I nedanstående avsnitt beskriver några av Stockholms Stadsmissions fadderhem uppdraget utifrån sina lärdomar och berättar hur det har kommit att påverka och sätta ett stort avtryck i just deras liv.

Flera fadderhem som engagerat sig och öppnat upp sina hem, har inte bara lärt känna en ungdom, utan har också fått bevittna den asylprocess som ungdomarna ställts inför. Många har beskrivit denna process som svår och utmanande att förhålla sig till och hur Migrationsverkets beslut påverkat dem i deras uppdrag som fadderhem.

Ett av fadderhemmen beskriver det på följande sätt:

– Men kära nån, det där är ju så idiotiskt, så det måste gå att rätta till. Det ska väl gå att ordna upp. Migrationsverket har inte förstått, de behöver fakta och klagoranden. Det tog tid innan jag insåg att Migrationsverket mycket väl hade fattat och att de medvetet arbetar för att avslå i stort sett allt. Då är man maktlös i det sammanhanget och konsekvenserna slår hårt mot ungdomarna. Det är psykisk tortyr som de utsätts för.

Ur den maktlöshet som fadderhemmet beskriver väcktes en frustration som i detta fall kanaliserades direkt till politiken. Fadderhemmet skrev då en insändare till politiska partier och riksdagsledamöter. Fadderhemmet säger att ett parti återkopplade direkt:

– Det var Vänstern, de har lagt en motion om Amnesti som ska lyftas och diskuteras i riksdagen i april. Ja det var ju jättebra att veta för då kan vi mobilisera vårt påverkansarbete.

I samband med fadderhemsuppdraget lyfts flera viktiga lärdomar fram. Där den bristande samhällsstrukturen står överst på listan. Det förvånades bland annat över hur människor i vår svenska rättsstat far illa och ett av fadderhemmen uttryckte sin upplevelse av ett bristande system så här:

"Någon beskrev det som att man har levt i en glasbubbla och tror att allt fungerar och sen har den bara kraschat."

Fadderhem, Stockholms Stadsmission

I efterdyningarna av den kraschade glasbubblan synliggör fadderhemmet också det fantastiska i att människor har blivit så engagerade i frågan:

– Det här att folk har blivit så engagerade det är ju fantastiskt. Det är verkligen något som landet tjänar på. Det är det jag försöker få politikerna att förstå. Man kan inte säga nej till den styrka som är att människor är engagerade och värnar värderingarna om människors lika värde.

Den styrka och all medmänsklighet som skapats utifrån uppdraget är något som flera av fadderhemmen delar och önskar sprida vidare. Flera av fadderhemmen tror att fler personer skulle engagera sig om de bara kände till ungdomarnas livssituation och beskriver hur många av deras vänner reagerar över situationen:

– De blir chockade, men är det så? Ja, det är så här det är. Så om man tänker på hela befolkningen så är det en begränsad grupp som vet.

"Att nästan alla som man pratar med, svenskar så att säga om att man har en inneboende, blir positivt inställda."

Fadderhem, Stockholms Stadsmission

För flera fadderhem har beslutet om att ha en ung person boende hos sig, oftast lett till positiva reaktioner från omgivningen. Fadderhemmen berättar hur ungdomarna som bor hemma hos dem fått ett gott bemötande från grannar och vänner. Men ett av fadderhemmen betonar hur en av vännerna reagerat negativt och uttryckt främlingsrädsla:

– Han vill bara ha det gamla Sverige (typ 1960-70-talet) som jag säger han måste förstå inte existerar längre. Vi lever nu i en global värld som vi måste förstå och måste försöka lösa många av de problem vi möter med ett globalt synsätt.

Överlag har fadderhemmens upplevelser av bemötandet från andra varit positiva och stöttande. Många runt omkring dem har ansett att det har varit imponerande och schysst och bra att de har tagit emot en alldeles främmande person. För ett av fadderhemmen har det väckt en hel del frågor kring varför fler inte gör samma sak:

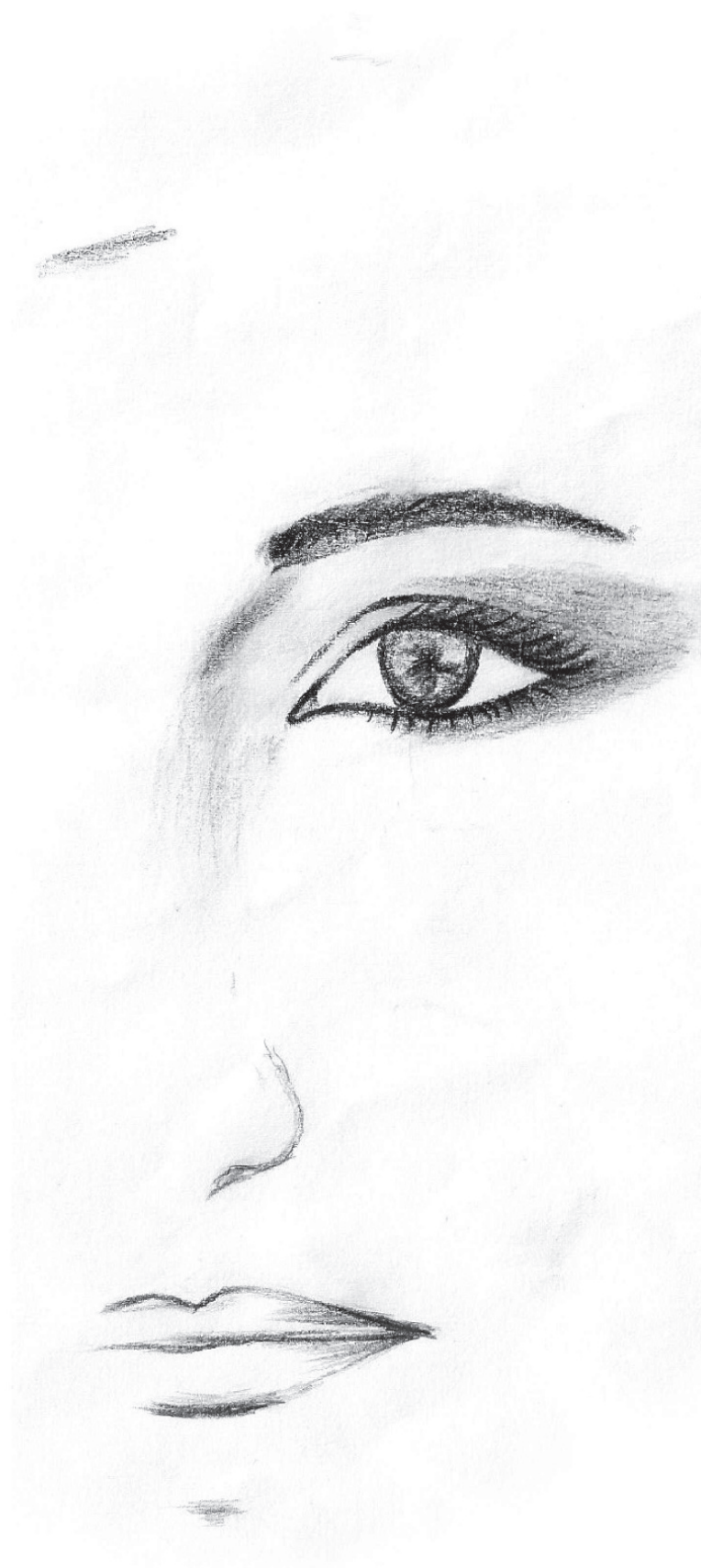
– Då kommer jag till varför de själva inte gör det, men det finns alltid. Ibland är uppskattningen från omgivningen för stor, det är inte så imponerande. Det är faktiskt så att vi i väldigt hög grad fortsätter leva det liv vi skulle leva, även utan en sådan här pojke, vi har ändrat vårt liv väldigt lite.

Mohammad berättar i Allers 14/19 att han som 15-åring, när Syrienkriget bröt ut, flydde från Irak där han vuxit upp med sin afganska familj som papperslös. "Vi var beroende av andras hjälp och var alltid rädda för att bli upptäckta". Vi skulle inte finnas helt enkelt". Han berättar vidare om sin långa flykt via Turkiet, Grekland, Tyskland och till slut Sverige. Här har han bott både i familjehem och på härbärge. Till slut fick han en plats i ett utav Stockholms Stadsmissions fadderhem. Hans resa genom migrationsverkets asylprocess med tre avslag och sedan äntligen tillfälligt uppehållstillstånd med nya gymnasietagen har varit tuff och Mohammad säger "Tack vare min svenska familj blev jag lugn. Jag tror inte jag skulle ha klarat mej utan dem."

"Vi var beroende av andras hjälp och var alltid rädda för att bli upptäckta."

Mohammad, deltagare

farzam

"Tack vare min svenska
familj blev jag lugn. Jag tror
inte jag skulle ha klarat
mig utan dem"

Mohammad, deltagare

6.2 RYKTET GÅR

Många av ungdomarna som fick boende genom Fadderhemsprojektet hade varit utan boende under en lång tid, ibland flera månader. Kölistan med väntande ungdomar var lång och boendeplatserna var desto färre. De allra flesta blev av med sitt boende när de blev 18 år eller åldersupphöjda till 18 år. Det fick konsekvensen att de ofta blev utskrivna från sitt boende nästkommande dag och de flesta stod helt utan någon fast punkt i tillvaron. Det här är några av ungdomarnas berättelser.

Hussein beskrev hur han på sin 18-årsdag fick sitt första avslag på sin asylansökan och fick beskedet om att han måste flytta:

- Men precis på min födelsedag jag fick mitt första avslag och chefen på boendet sa att jag måste lämna boendet. Jag bodde en månad hos kompisar runt. Sen då mina kompisar kunde inte låta mig bo där mer.

Hussein berättar hur han då kontaktade Stadsmissionen som vid den tidpunkten fått fler boendeplatser och han fick en plats.

- Vi kollade och vi gick där och var jättegglada, det kändes som paradiset där.

Ahmad beskriver hur han fick höra från andra att Stadsmissionen ordnade boende för ungdomar över 18 år som gick i skolan och befann sig i asylprocessen:

- alla hade snackat om att det fanns ett generöst projekt som gav plats till dom som går i skolan eller på gymnasiet. Efter fyra och en halv månad då ringde hon mig och då fick jag plats, då blev jag väldigt glad.

Deltagarnas upplevelse av själva boendemiljön på de kollektiva boendena har varit blandad. Det som har varit sämst med boendet enligt ungdomarna har beskrivits som avsaknaden av köksredskap, dåligt fungerande spisar och att det på ett boende inte funnits möjlighet att laga mat. Det som Ahmad beskrev som bäst med boendet var den sociala samvaro som uppstod:

- Alltså jag har haft massor med kompisar som jag har lärt känna jättebra. Jag har inte varit ensam.

När det kommer till att beskriva ett bra boende, berättar ungdomarna att det är bra med boenderegler som skapar lugn och ro för de som bor där. Hussein betonar trivselreglerna som särskilt bra:

- Alltså regler som Stadsmissionen hade där man inte fick hämta sin kompis. Det är faktiskt bra.

”Det är bra, ibland man behöver faktiskt träffas och byta miljö och byta humör också.”

Hussein, 19 år

Hussein i citatet ovan var en av deltagarna som kom regelbundet på deltagarträffarna. För honom bidrog de gemensamma aktiviteterna till gemenskap. För Ahmad var det viktigast att träffa personal och få svar på sina frågor. Han tyckte att deltagarträffarna var ”jättemysiga” och han kunde prata om allt med ungdomscoacherna:

- Alltså jag tycker att det har varit jättemysigt, med allt vi skulle prata med dom om.

Avslutningsvis har ungdomarna inte bara varit deltagare, de har också varit viktiga ambassadörer i att sprida ordet om projektet. Många av deltagarna har visat vägen till Stockholms Stadsmission för andra unga personer i asylprocess. Ali berättar hur han själv fick ett boende genom Stockholms Stadsmission, medans många av hans vänner bodde på gatan. Enligt honom så är det självklart att hjälpa varandra något som avspeglas tydligt i följande mening:

- när man har allting man måste hjälpa till någon som behöver hjälp.

Jag bodde på ett härbärke innan, det var svårt. Man kunde inte laga mat där, och var tvungen att äta ute vilket pengarna inte räckte till. "Här har jag ett eget rum vilket är jätteskönt," säger Zekria, 18 år*

6.3 REFLEKTIONER FRÅN UNGDOMSCOACHERNA

För medarbetarnas del har mycket av arbetet handlat om att jobba med en målgrupp som inte har alla rättigheter. Många unga människor hamnade i en mycket utsatt situation under sin asylprocess och sökte stöd och hjälp på Stockholms Stadsmission. Det höga trycket av ungdomar som sökte sig till Stockholms Stadsmission medförde stora utmaningar i arbetsgruppen. En av dessa utmaningar som arbetsgruppen beskrev som svårast, var att ha tid att se och bemöta var och en som skrev upp sig på kölistan för boende. En kölista som efter ett par månader hade uppemot tvåhundra ungdomar på vänt och väldigt få fadderhem att erbjuda. En annan utmaning har varit att hålla distans och inte ta med arbetet hem. Medarbetarna har också varit med när tuffa besked har lämnats till ungdomar och fadderhem där många behövt en axel att gråta ut mot. I sådana sammanhang har det varit mycket frustrerande att inte kunna påverka ett myndighetsbeslut. I dessa situationer har det också varit viktigt att försöka förmedla hopp och påvisa vilka alternativ som finns i en situation som känns svår att påverka.

En av ungdomscoacherna i arbetsgruppen beskriver hur inspirerande det har varit att bevittna ungdomarnas drivkraft:

– Trots en mycket svår situation har många orkat kämpa vidare: de har tagit betyg trots nästan ingen skolbakgrund, en är volleybolltränare, en annan får priser i boxning, en tredje har blivit regionombud för Grön Ungdom i Stockholm.

De bra exemplen är många. Samtidigt påtalar ungdomscoachen i citatet ovan att det är en sak att klara av skolan

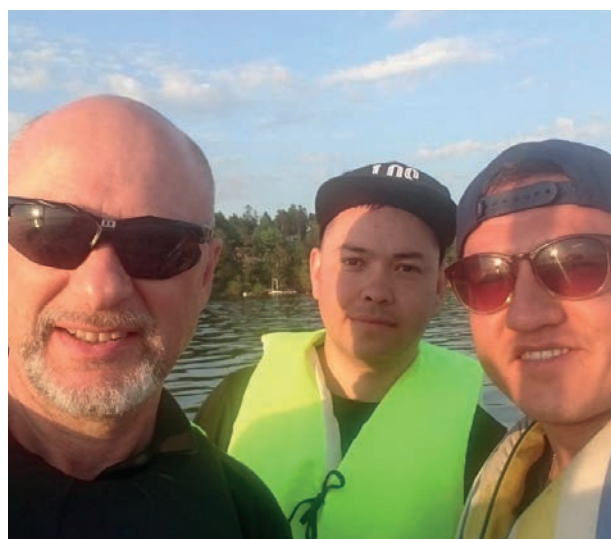
och utbildning när man har bra grundförutsättningar. Det är något helt annat när man knappt har gått i skolan innan, när man inte har några pengar och lever i osäkerhet.

”Det omänskliga i all krånglig byråkrati”.

Ungdomscoach, Stockholms Stadsmission

En annan utmaning som arbetsgruppen uppmärksammat under projektets gång är att det inte funnits andra aktörer att länka till gällande ungdomar utan uppehållstillstånd. Samtidigt upplevs flera myndigheter som svårtillgängliga och en av ungdomscoacherna uttrycker frustrationen kring ”det omänskliga i all krånglig byråkrati”.

Sorgen i att möta alla dessa människor som förlorat familjemedlemmar och vänner, som så unga ställs inför att fatta tuffa beslut, delas av samtliga medarbetare. Men mitt i allt det svåra har det gått att hitta tillbaka till motivationen och glädjen. För arbetsgruppen har det varit otroligt berikande att både se och bygga deltagarna, att inse vad de verkligen kan och vad de hittills har klarat av. Det har också varit stärkande att motivera ungdomarna att själva ta beslut kring sin egen situation. Sammanfattningsvis har arbetsgruppen mött många unga människor som befunnit sig i en svår livssituation i Sverige. Strävan efter att se och bemöta alla, både fadderhem och ungdomar, har resulterat i ett arbete som känts oerhört meningsfullt och viktigt för ett rättvist och mänskligare samhälle.

7.0 Resultat och lärdomar

– Stadsmissionens bidrag till samhället

7.1 FADDERHEMSMODELLEN

Redan i september 2017 placerades de första ungdomarna i nyrekryterade fadderhem. Metoder och rutiner för hur dessa skulle matchas och följas upp, utbildas och stöttas, utarbetades. Andra organisationer hörde också av sig och var intresserade av att själva starta upp liknande verksamheter. Strax före jul 2017 öppnar Uppsala Stadsmission sitt fadderhemsprojekt med inspiration och stöd av Stockholms Stadsmissions modell och material. Uppsala Stadsmission kom också att bli en viktig samarbetspartner under 2018 för utbyte av erfarenheter och utmaningar.

Även Rädda Barnen tog del av Fadderhemsmodellen, bland annat kring hur fadderhemmen ekonomiskt kunde stöttas i form av arvodering. I samband med kulturdepartementets statsbidrag under 2018 till sex större ideella organisationer (Svenska kyrkan, Rädda barnen, Röda Korset, Stockholms Stadsmission, Göteborgs Kyrkliga Stadsmission och Skåne Stadsmission) med syfte att minska hemlöshet hos unga, där psykisk ohälsa kan vara en del av orsaken bildade dessa organisationer ett samverkansnätverk. De enades om att alla typer av frivilligt upplåtande av husrum till målgruppen ensamkommande över 18 år, och som på något sätt initierats eller stöttades av dessa sex organisationer, skulle kallas just Fadderhem.

7.2 SAMBANDSCENTRAL

Det var naturligtvis känt bland både allmänhet och socialtjänst att Stockholms Stadsmission fått föreningsbidrag för att ordna boenden för alla ungdomar som föll ur kommunens ansvar i och med myndighetsdagen. Detta innebar att Fadderhemsprojektet tidigt kom att bli något utav en sambandscentral dit både socialsekreterare, gode män, församlingar, familjehem, lärare, tränare och andra ideellt engagerade ringde eller mailade för att få stöd och rådgivning när de kände till en ungdom som plötsligt blivit bostadslös.

I början handlade det oftast om att skriva upp ungdomen på kölistan för boendeplats. Många efterfrågade också rådgivning kring asylprocessen, vem som kan hjälpa ungdomar som mår dåligt, vilka rättigheter asylsökande har och många andra frågor.

7.3 NY LAG – NY INRIKTNING

När den nya gymnasielagen antogs och började gälla den 1/7 2018 var Stockholms Stadsmission en av initiativtagarna till att hjälpa alla ungdomar som omfattades av lagen med själva ansökningsproceduren. Under första veckan i juli hölls öppet hus i Stockholms Stadsmissions lokal St Paul och tillsammans med flera andra organisationer kunde över 320 ungdomar få information om och skicka in ansökan om tillfälligt uppehållstillstånd.

Under väntan på TUT och senare, när ungdomarna fått sina tillfälliga uppehållstillstånd och skulle lotsas tillbaka in i välfärdssystemet stötte de på många hinder – både från migrationsverkets sida och från socialtjänstens. Ofta handlade det om vilken myndighet eller stadsdel som skulle ge ekonomiskt bistånd och om vistelsebegreppet vilket medförde mycket krångel och oro för ungdomarna men också frustration mellan stödpersoner och myndighetsinstanser. Styrgruppen beslutade uppdra åt projektgruppen att kartlägga när, hur och var hindren uppstod och kontinuerligt rapportera in detta till staden som i sin tur strävade efter att stadsdelarna skulle arbeta på likartade sätt med målgruppen. I och med att alla ungdomar flyttade ut från boendena vid projektslutet uppnåddes en större samsyn kring ansvarsfördelningen men mycket återstår dock att göra i denna fråga.

7.4 MOBILISERA ENGAGEMANG

Till skillnad mot 2015 då Sverige stod inför det största mottagandet någonsin av människor på flykt och det ideella engagemanget var enormt, var det två år senare, 2017, ett påtagligt lägre intresse för att engagera sig volontärt.

Fadderhemsprojektet har trots detta bidragit till att mobilisera ett engagemang kring denna målgrupp "ungdomar i asylprocess". Många privatpersoner har öppnat upp sina hem och har haft Stockholm Stadsmission som sitt skydds nät, där det alltid gått att kontakta någon vid behov av stöd. Dessutom har engagemanget tagit sig uttryck i volontärgrupper som regelbundet besökt de kollektiva boendena. Fadderhemsprojektet har på så sätt bidragit till att skapa sammanhang som gett utrymme för nya relationer och ett större nätverk för såväl fadderhem, volontärgrupper och för ungdomar i asylprocess.

8.0 Avslutande reflektioner

Själva syftet med Fadderhemsprojektet var att ge ungdomar i asylprocess ett tryggt boende i en tid av oviss-het samtidigt som privatpersoner gavs en möjlighet att i handling ge uttryck för humanitärt engagemang. I detta kunde ömsesidig integration uppstå. Fadderhemsprojek-tet kom att bidra med mycket mer än ett tryggt boende och en ömsesidig integration.

En stor initial optimism om att människor snabbt skulle strömma till för att erbjuda sin hjälp likt 2015 fick relativt omgående bytas ut mot praktisk vardagsrealism kring att få fram sovplatser. Att hitta lämpliga lokaler och samar-betspartners för att klara av en så stor mängd ungdomar under relativt kort tid satte hög press på organisationens lokalansvariga som fick prioritera detta arbete bara ett par månader in i projektet.

Som beskrivits räckte inte fadderhemsplatserna till för alla ungdomar som önskade. Dock kan konstateras att fadderhemmens bidrag i projektet har spelat en mycket viktig roll för ungdomarnas hälsa och välmående. Utifrån ett medarbetarperspektiv är den gemensamma upp-levelsen att ungdomar som har erbjudits ett fadderhem generellt har fått ett tryggare boende i jämförelse med de ungdomar som bott i kollektiva boenden. Ungdomar i fadderhem har fått möjlighet att delta i fadderhemmets vardagsliv, fått en mer gedigen samhällsförankring och de har också hela tiden behövt praktisera det svenska språket vilket gynnat både skolgång och framtida möjli-heter i Sverige. I flera fall har de på olika sätt kunnat bo kvar hos fadderhemmet efter att projektet avslutats.

EN LEDSTJÄRNA ATT NAVIGERA EFTER

Målet med projektet var att ge boendetrygghet, juridisk vägledning och stöd. Dessa komponenter har varit en viktig ledstjärna att navigera efter när det politiska land-skapet har ritats om. Politiska beslut, oklar ansvars-fördelning och en förändrad lagstiftning har varit ständigt närvarande som både starka orosmoln men också nya möjligheter, särskilt när den nya gymnasie-lagen trädde i kraft.

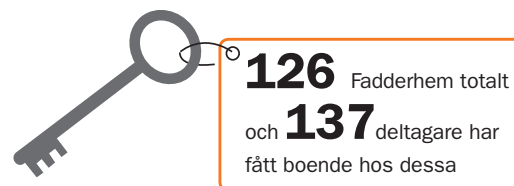
Trots det tuffa samhällsklimat som ofta har tagit sig uttryck i en hätsk opinion kring samhällets bemötande av denna grupp, har Fadderhemsprojektet strävat efter att ge adekvat information, fortsätta verksamheten och varit ett ställföreträdande hopp.

Stockholms Stadsmissions värdegrund har gett stabilitet för att kunna förmedla budskapet om alla människors lika värde. Rätten till ett tryggt hem återfinns i Stockholms Stadsmissions värdegrund och FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna. Vikten av att själv få möjlighet till att fatta egna beslut om sitt eget liv är något som Fadderhemsprojektet jobbat aktivt för.

Resultatet av detta projekt kan uttryckas i siffror med att 126 fadderhem har upplåtit plats i sina hem och att 386 ungdomar på ett eller annat sätt fått tak över huvudet. Det är många.

Ett annat, kanske ännu viktigare resultat, är att projektet visat på att det är möjligt för människor att våga enga-gera sig trots ett nästintill omöjligt uppdrag, om det finns trygga sammanhang att luta sig mot.

Statistik Fadderhemsprojektet

5 informationsmöten
6 utbildningstillfällen
5 gruppsamtal har erbjudits
fadderhemmen

13 kollektiva boenden
från **5** till **42** sovplatser

249 deltagare har bott i
kollektiva boendelösningar

Under en vecka i juli 2018 kom
320 ungdomar till St Paul för
att få information om och ansöka
om den nya gymnasielagen

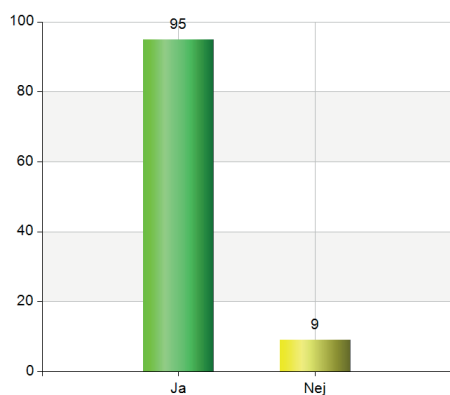

31
volontärer på de
kollektiva boendena

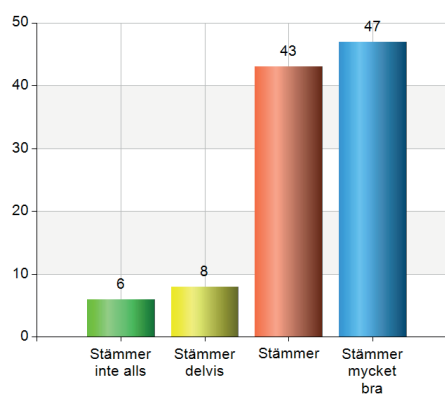
Diagram

Stockholms Stadsmission gör årligen olika enkätundersökningar i sina verksamheter, riktade till både deltagare, medarbetare, volontärer, kunder och intressenter. Under 2018 skickades enkäter med åtta frågor ut till 112 fadderhem. Av dessa har 105 svarat på de fyra mest generella frågorna enligt nedanstående stapeldiagram:

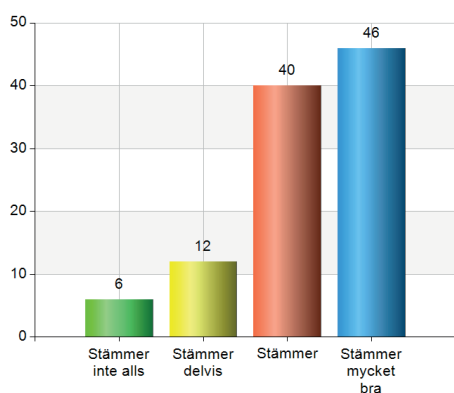
Tycker du Stockholms Stadsmission gav tillräcklig information innan du blev fadderhem angående vad uppdraget innebär?

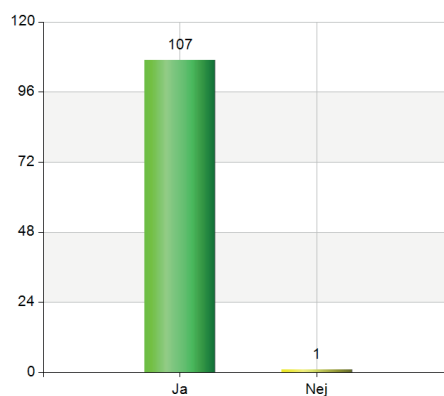
Jag har genom Stockholms Stadsmission fått tillräcklig möjlighet att nätverka och träffa andra fadderhem.

Jag har generellt fått det stöd från Stockholms Stadsmission som jag förväntade mig när jag blev fadderhem.

Skulle du rekommendera andra att bli fadderhem genom Stockholms Stadsmission?

STOCKHOLMS STADSMISSION

Förväntningar på dig/er som fadderhem

- Ni kommer själva överens med ungdomen hur ni gör med måltider, t ex laga tillsammans eller laga mat var för sig
- Ni kommer också överens med ungdomen hur ni vill ha det hemma, t.ex. vad gäller städning, tider, besök mm
- Respektera personen/individens/ den inneboendes integritet och inte föra vidare känslig information
- Du/ni begär utdrag ur belastningsregistret och lämnar i oöppnat kuvert till ansvarig coach på Stockholms stadsmission
- Ungdomen har rätt att ha sin adress (c/o) i fadderhemmet så länge hen bor där, som längst till den 31.12.2018
- Om ni vill avbryta ert åtagande som fadderhem så vill vi att ni meddelar detta både till ungdomen och till Stockholms stadsmission en månad i förväg.
- Det får inte förekomma våld eller hot om våld.
- Vid ev. konflikt tror vi att det är bäst om ni först försöker lösa det tillsammans med ungdomen. Om det inte fungerar kan ni kontakta våra ungdomscoacher.
- Ni kan alltid vända er till er coach på Stadsmissionen vid frågor eller funderingar!
- Denna överenskommelse gäller så länge ungdomen befinner sig i asylprocess, dock som längst t.o.m. 31.12.2018

Jag har tagit del av och förstått ovanstående villkor

Underskrift och datum

Namnförtydligande

STOCKHOLMS STADSMISSION

Förväntningar på dig som flyttar till ett fadderhem

- Du och fadderhemmet kommer överens om hur ni ska göra med t.ex. städning, klädtvätt och måltider (laga tillsammans eller laga mat var för sig.)
- Det är viktigt att du tar hänsyn till och respekterar fadderhemmets tider och regler.
- Du behöver meddela ditt fadderhem om du tänker sova borta.
- Du står själv för alla dina personliga kostnader när du bor i fadderhemmet, såsom mat, hygienartiklar, kläder tvättmedel mm.
- Fråga alltid först ditt fadderhem om du vill ta emot besök.
- Det får inte förekomma våld eller hot om våld i fadderhemmet.
- Om du inte trivs i ditt fadderhem så börja med att tala med ditt fadderhem om det och hur ni kan lösa det på bästa sätt. I andra hand kan du kontakta någon av Stadsmissionens ungdomscoacher.
- Du kan förlora din plats i fadderhemmet om du inte följer denna överenskommelse.
- Denna överenskommelse gäller som längst t.o.m. 31.12.2018.

Jag har tagit del av och förstått denna överenskommelse

Underskrift och datum

Namnförtydligande, Telefonnummer, LMA

STOCKHOLMS STADSMISSION

Stockholms Stadsmissions värdegrund utgår från en kristen, humanistisk människosyn och bygger på alla människors lika värde oavsett bakgrund, etnisk och religiös tillhörighet, ålder, kön, sexuell läggning och funktionshinder, rätt till nya livschanser, förmåga till egenmakt och ansvar samt strävan efter mening. Genomgående för Stockholms Stadsmissions arbetssätt är att bygga tillitsfulla relationer, ge tid och ge alla människor nya chanser.

Värdegrunden ligger till grund för hur det dagliga arbetet utformas och för policy, mål och strategi och är beskriven i Stockholms Stadsmissions värdegrundsdokument, Människligare stad. Värdegrundsdokumentet är det grundläggande styrdokumentet i Stockholms Stadsmission som genomsyrar alla övergripande dokument, rekrytering, utbildningar och all verksamhet i organisationen.